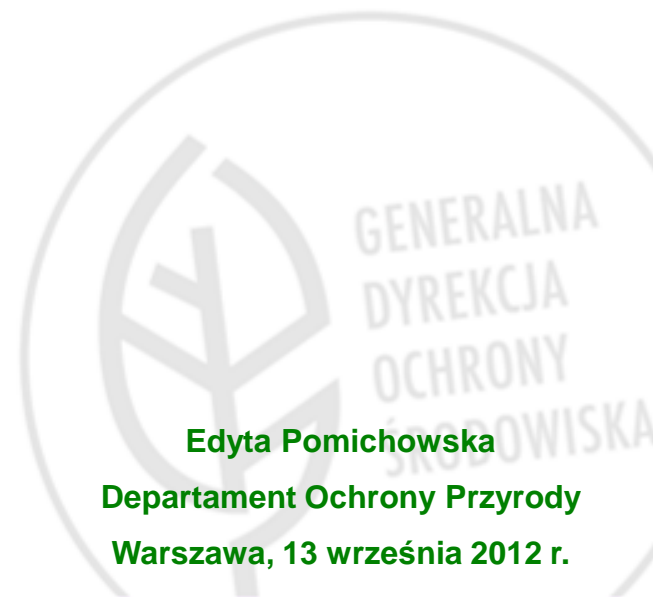

ZAPOBIEGANIE I NAPRAWA SZKÓD W ŚRODOWISKU

GENERALNA DYREKCJA OCHRONY ŚRODOWISKA
www.gdos.gov.pl

Edyta Pomichowska
Departament Ochrony Przyrody
Warszawa, 13 września 2012 r.

Implementacja dyrektywy 2004/35/WE w Polsce

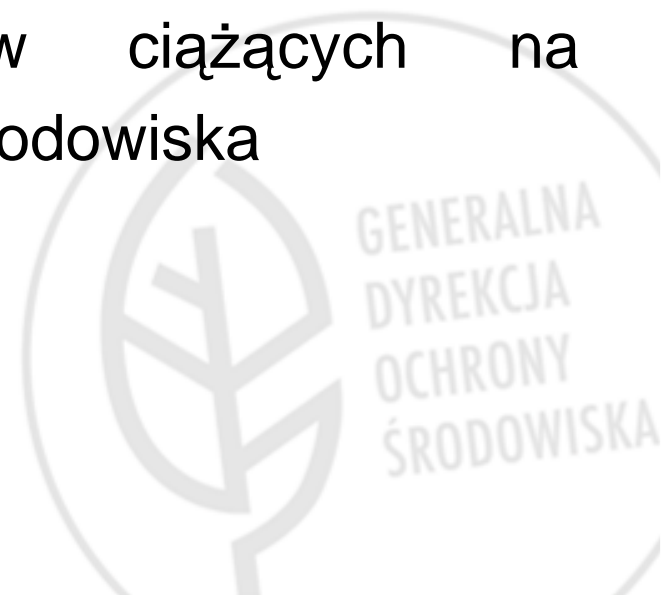
Dyrektywa 2004/35/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 kwietnia 2004 r. w sprawie odpowiedzialności za środowisko w odniesieniu do zapobiegania i zaradzania szkodom wyrządzonym środowisku naturalnemu (Dz. Urz. WE L 143/56 z 30.04.2004; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 15, t. 8, str. 357) została transponowana do prawodawstwa polskiego poprzez:

1. Ustawę z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie (Dz. U. z 2007 r. Nr 75, poz. 493, z późn. zm.).
2. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 26 lutego 2008 r. w sprawie rejestru bezpośrednich zagrożeń szkodą w środowisku i szkód w środowisku (Dz. U. z 2008 r. Nr 39, poz. 233).
3. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 kwietnia 2008 r. w sprawie kryteriów oceny wystąpienia szkody w środowisku (Dz. U. z 2008 r. Nr 82, poz. 501).
4. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 4 czerwca 2008 r. w sprawie rodzajów działań naprawczych oraz warunków i sposobu ich prowadzenia (Dz. U. z 2008 r. Nr 103, poz. 664).

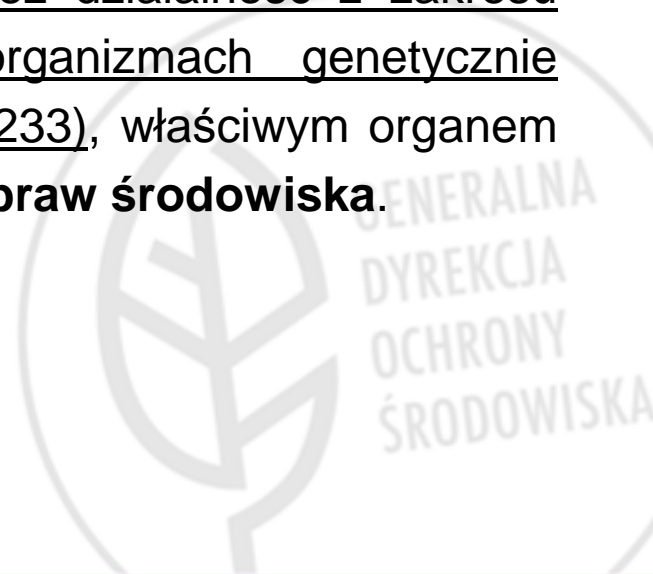
Ustawa o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie jest oparta na modelu **odpowiedzialności administracyjnej**, polegającej na egzekwowaniu administracyjnych obowiązków ciążących na podmiotach korzystających ze środowiska

Właściwy organ ochrony środowiska w sprawie szkód w środowisku

Organem ochrony środowiska właściwym w sprawach odpowiedzialności za zapobieganie szkodom w środowisku i naprawę szkód w środowisku jest **regionalny dyrektor ochrony środowiska**.

W przypadku wystąpienia bezpośredniego zagrożenia szkodą w środowisku lub szkody w środowisku, spowodowanych przez działalność z zakresu ustawy z dnia 22 czerwca 2001 r. o organizmach genetycznie zmodyfikowanych (Dz. U. z 2007 r. Nr 36, poz. 233), właściwym organem ochrony środowiska jest **minister właściwy do spraw środowiska**.

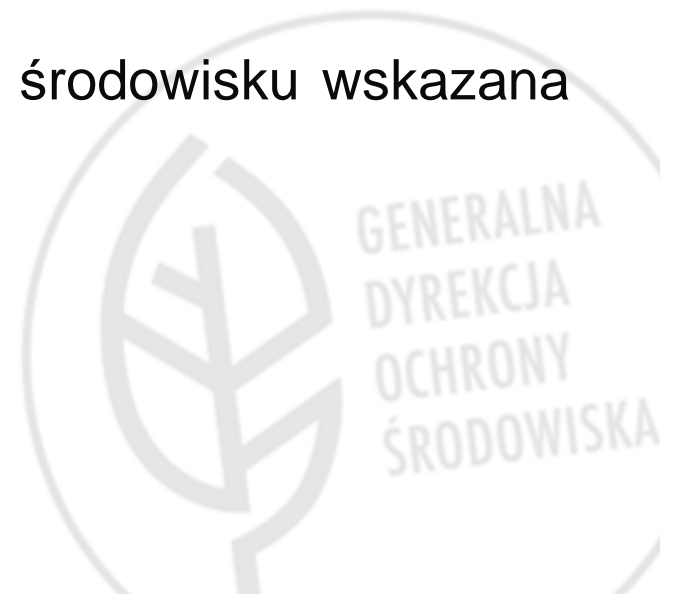
Ustawa określa zasady odpowiedzialności podmiotu korzystającego ze środowiska za zapobieganie szkodom w środowisku i naprawę szkód w środowisku w trzech elementach przyrodniczych (gatunki chronione i chronione siedliska przyrodnicze, woda oraz powierzchnia ziemi).

Odpowiedzialność na zasadzie ryzyka

Reżim odpowiedzialności związany z prowadzeniem przez podmiot korzystający ze środowiska określonych rodzajów działalności, które uznane są przez ustawę za stwarzające ryzyko szkody w środowisku.

Działalność stwarzająca ryzyko szkody w środowisku wskazana została w art. 3 ustawy szkodowej.

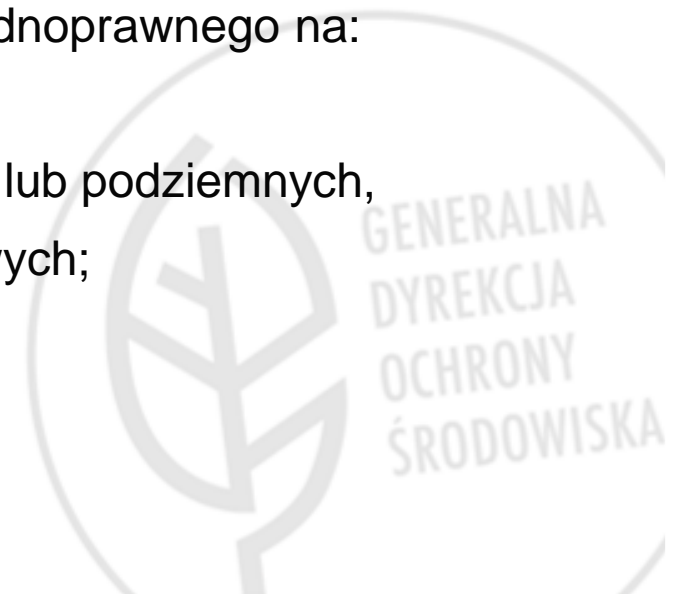

- eksploatacja instalacji wymagająca uzyskania:
 - pozwolenia zintegrowanego,
 - pozwolenia na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza;

- działalność w zakresie odzysku, unieszkodliwiania, zbierania oraz transportu odpadów wymagająca uzyskania zezwolenia;

- działalność wymagająca uzyskania pozwolenia wodnoprawnego na:
 - wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi,
 - pobór oraz odprowadzanie wód powierzchniowych lub podziemnych,
 - retencjonowanie śródlądowych wód powierzchniowych;

- międzynarodowy obrót odpadami;

- gospodarowanie odpadami wydobywczymi na podstawie zezwolenia na prowadzenie obiektu unieszkodliwiania odpadów wydobywczych;
- produkcja, wykorzystanie, przechowywanie, przetwarzanie, składowanie, uwalnianie do środowiska oraz transport:
 - substancji niebezpiecznych i mieszanin niebezpiecznych lub substancji i mieszanin stwarzających zagrożenie,
 - środków ochrony roślin,
 - produktów biobójczych,
- transport towarów i materiałów niebezpiecznych.

Odpowiedzialność na zasadzie winy

Odpowiedzialność podmiotu korzystającego ze środowiska w odniesieniu do bezpośredniego zagrożenia szkodą lub szkód spowodowanych działalnością inną niż stwarzającą ryzyko szkody, jeśli dotyczą one gatunków chronionych lub chronionych siedlisk przyrodniczych.

- wina umyślna
- wina nieumyślna w postaci:
 - lekkomyślności
 - niedbalstwa

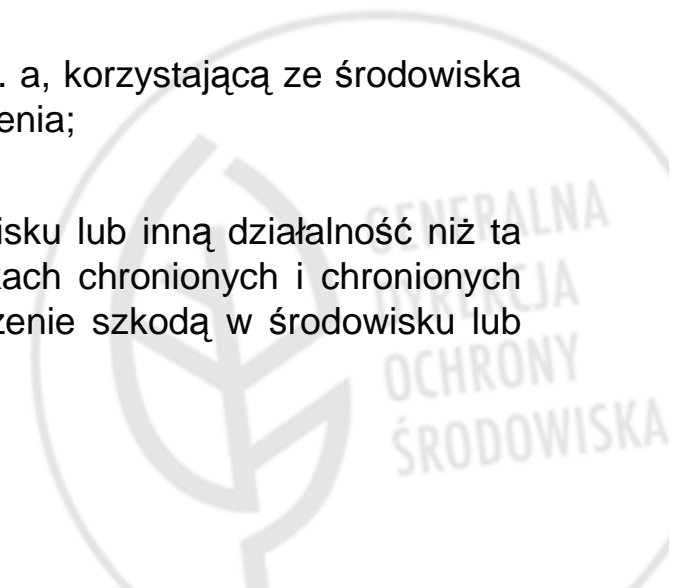

Podmiot korzystający ze środowiska

Zgodnie z art. 6 pkt 9 polskiej ustawy podmiotem korzystającym ze środowiska jest podmiot korzystający ze środowiska w rozumieniu art. 3 pkt 20 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska:

- a) przedsiębiorca w rozumieniu art. 4 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. z 2007 r. Nr 155, poz. 1095 i Nr 180, poz. 1280), a także osoby prowadzące działalność wytwórczą w rolnictwie w zakresie upraw rolnych, chowu lub hodowli zwierząt, ogrodnictwa, warzywnictwa, leśnictwa i rybactwa śródlądowego oraz osoby wykonujące zawód medyczny w ramach indywidualnej praktyki lub indywidualnej specjalistycznej praktyki,
- b) jednostka organizacyjna niebędąca przedsiębiorcą w rozumieniu ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej,
- c) osoba fizyczna niebędąca podmiotem, o którym mowa w lit. a, korzystającą ze środowiska w zakresie, w jakim korzystanie ze środowiska wymaga pozwolenia;

prowadzący działalność stwarzającą ryzyko szkody w środowisku lub inną działalność niż ta która stwarza ryzyko szkody w środowisku (szkody w gatunkach chronionych i chronionych siedliskach przyrodniczych), powodującą bezpośrednio zagrożenie szkodą w środowisku lub szkodę w środowisku.

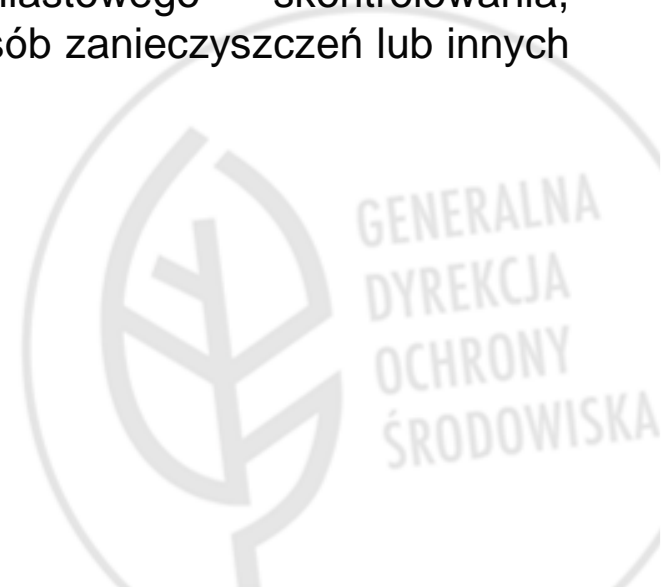
Działania zapobiegawcze i naprawcze

W przypadku wystąpienia bezpośredniego zagrożenia szkodą w środowisku podmiot korzystający ze środowiska jest obowiązany niezwłocznie podjąć działania zapobiegawcze.

W przypadku wystąpienia szkody w środowisku podmiot korzystający ze środowiska jest obowiązany do:

- 1) podjęcia działań w celu ograniczenia szkody w środowisku, zapobieżenia kolejnym szkodom i negatywnym skutkom dla zdrowia ludzi lub dalszemu osłabieniu funkcji elementów przyrodniczych, w tym natychmiastowego skontrolowania, powstrzymania, usunięcia lub ograniczenia w inny sposób zanieczyszczeń lub innych szkodliwych czynników;
- 2) podjęcia działań naprawczych.

Art. 9 ustawy

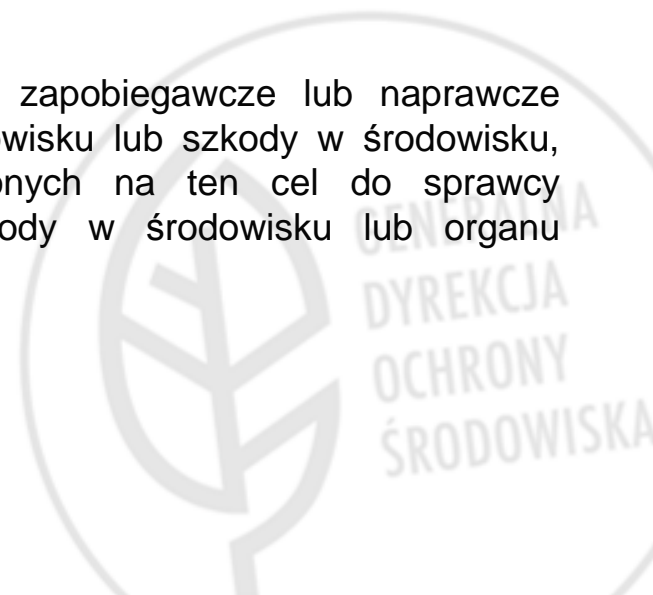
Koszty przeprowadzenia działań zapobiegawczych i naprawczych

Koszty przeprowadzenia działań zapobiegawczych lub naprawczych ponosi **podmiot korzystający ze środowiska**.

Podmiot korzystający ze środowiska nie ponosi kosztów przeprowadzenia działań zapobiegawczych i naprawczych, jeżeli wykaże, że bezpośrednie zagrożenie szkodą w środowisku lub szkoda w środowisku zostały spowodowane przez inny wskazany podmiot oraz wystąpiły mimo zastosowania przez podmiot korzystający ze środowiska właściwych środków bezpieczeństwa lub powstały na skutek podporządkowania się nakazowi wydanemu przez organ administracji publicznej, chyba że nakaz ten wynikał z emisji lub zdarzenia spowodowanego własną działalnością podmiotu korzystającego ze środowiska.

Podmiot korzystający ze środowiska, który podjął działania zapobiegawcze lub naprawcze w odniesieniu do bezpośredniego zagrożenia szkodą w środowisku lub szkody w środowisku, może wystąpić z roszczeniem o zwrot kosztów poczynionych na ten cel do sprawcy bezpośredniego zagrożenia szkodą w środowisku lub szkody w środowisku lub organu administracji publicznej.

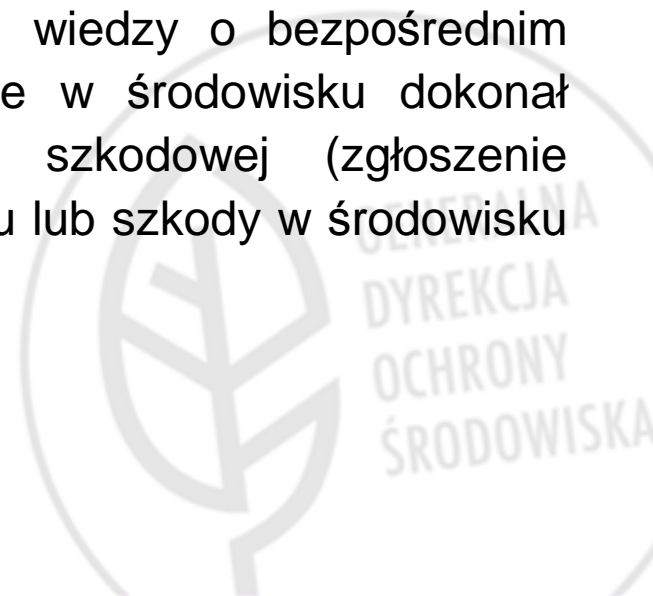
Art. 22 ust. 1, 2 i 3 ustawy szkodowej.

Odpowiedzialność władającego powierzchnią ziemi

Jeżeli bezpośrednio zagrożenie szkodą w środowisku lub szkoda w środowisku zostały spowodowane za zgodą lub wiedzą władającego powierzchnią ziemi, jest on obowiązany do podejmowania działań zapobiegawczych i naprawczych **solidarnie z podmiotem korzystającym ze środowiska**, który je spowodował.

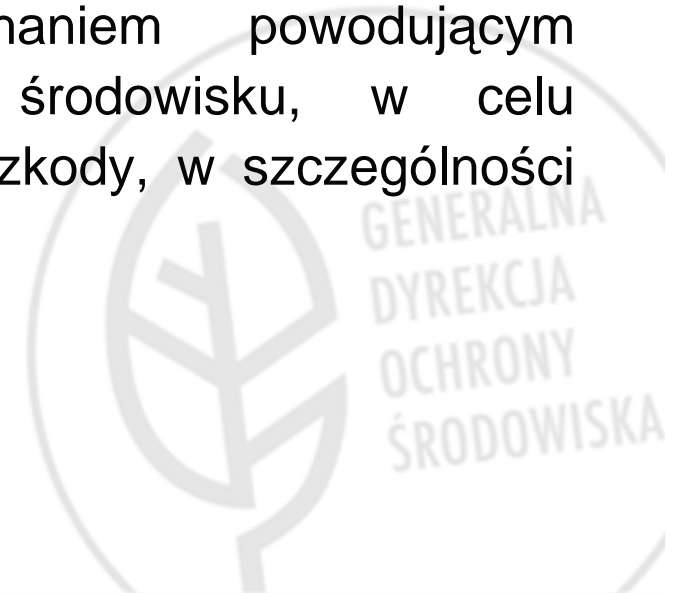
Wyjątkiem od powyższej zasady jest sytuacja, w której władający powierzchnią ziemi niezwłocznie po uzyskaniu wiedzy o bezpośrednim zagrożeniu szkodą w środowisku lub szkodzie w środowisku dokonał zgłoszenia na podstawie art. 24 ustawy szkodowej (zgłoszenie bezpośredniego zagrożenia szkodą w środowisku lub szkody w środowisku do organu ochrony środowiska).

Bezpośrednie zagrożenie szkodą w środowisku- definicja

Bezpośrednie zagrożenie szkodą w środowisku – wysokie prawdopodobieństwo wystąpienia szkody w środowisku w dającej się przewidzieć przyszłości.

Działania zapobiegawcze - działania podejmowane w związku ze zdarzeniem, działaniem lub zaniechaniem powodującym bezpośrednie zagrożenie szkodą w środowisku, w celu zapobieżenia szkodzie lub zmniejszenia szkody, w szczególności wyeliminowanie lub ograniczenie emisji.

Szkoda w środowisku - definicja

Szkoda w środowisku - negatywna, mierzalna zmiana stanu lub funkcji elementów przyrodniczych, oceniona w stosunku do stanu początkowego, która została spowodowana bezpośrednio lub pośrednio przez działalność prowadzoną przez podmiot korzystający ze środowiska:

- a) **w gatunkach chronionych lub chronionych siedliskach przyrodniczych**, mająca znaczący negatywny wpływ na osiągnięcie lub utrzymanie właściwego stanu ochrony tych gatunków lub siedlisk przyrodniczych, z tym że szkoda w gatunkach chronionych lub chronionych siedliskach przyrodniczych nie obejmuje uprzednio zidentyfikowanego negatywnego wpływu, wynikającego z działania podmiotu korzystającego ze środowiska zgodnie z art. 34 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody lub zgodnie z decyzją o środowiskowych uwarunkowaniach, o której mowa w art. 71 ust. 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199, poz. 1227),
- b) **w wodach**, mająca znaczący negatywny wpływ na stan ekologiczny, chemiczny lub ilościowy wód,
- c) **w powierzchni ziemi**, przez co rozumie się zanieczyszczenie gleby lub ziemi, w tym w szczególności zanieczyszczenie mogące stanowić zagrożenie dla zdrowia ludzi;

Działania naprawcze - wszelkie działania, w tym działania ograniczające lub tymczasowe, podejmowane w celu naprawy lub zastąpienia w równoważny sposób elementów przyrodniczych lub ich funkcji, które uległy szkodzie, w szczególności oczyszczanie gleby i wody, przywracanie naturalnego ukształtowania terenu, zalesianie, zadrzewianie lub tworzenie skupień roślinności, reintrodukcję zniszczonych gatunków, prowadzące do usunięcia zagrożenia dla zdrowia ludzi oraz przywracania równowagi przyrodniczej i walorów krajobrazowych na danym terenie.

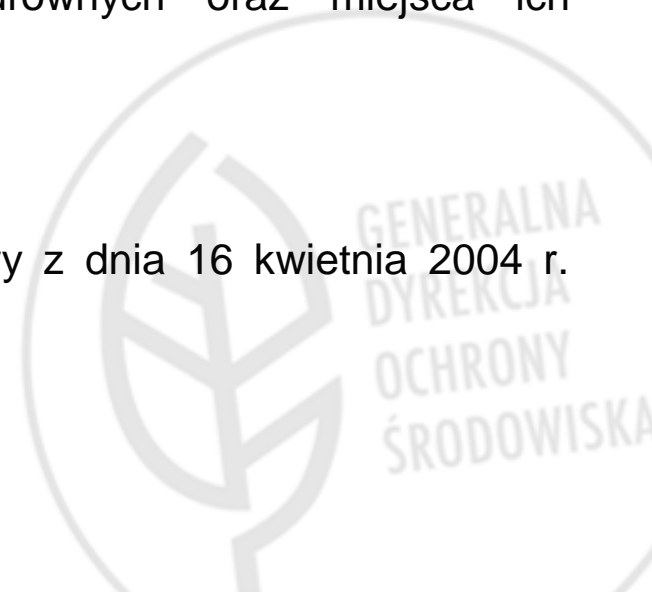
Definicja siedlisk przyrodniczych oraz gatunków chronionych

Chronione siedliska przyrodnicze:

- siedliska przyrodnicze objęte jedną z form ochrony przyrody w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody lub podlegające ochronie na podstawie art. 33 ust. 2 tej ustawy,
- siedliska przyrodnicze należące do typów siedlisk określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 26 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody,
- siedliska oraz miejsca rozrodu gatunków chronionych,
- miejsca lęgu, pierzenia i zimowania ptaków wędrownych oraz miejsca ich zatrzymywania się wzdłuż tras wędrówek;

Gatunki chronione:

- gatunki objęte ochroną w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody,
- gatunki ptaków wędrownych;

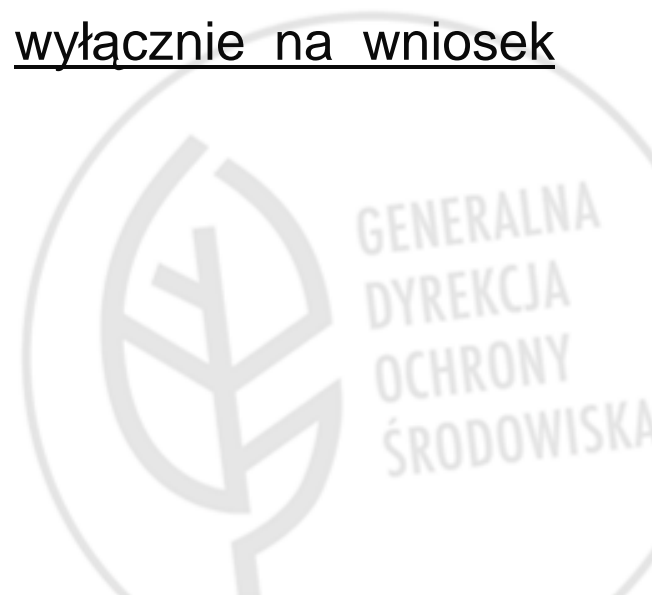

Uzgodnienie warunków przeprowadzenia działań naprawczych

Podmiot korzystający ze środowiska jest zobowiązany do **uzgodnienia warunków przeprowadzenia działań naprawczych z organem ochrony środowiska.**

Uzgodnienia warunków przeprowadzenia działań naprawczych organ dokonuje w drodze decyzji wydanej wyłącznie na wniosek podmiotu korzystającego ze środowiska.

Art. 13 ustawy szkodowej

Uchylanie się podmiotu korzystającego ze środowiska od podjęcia działań zapobiegawczych i naprawczych

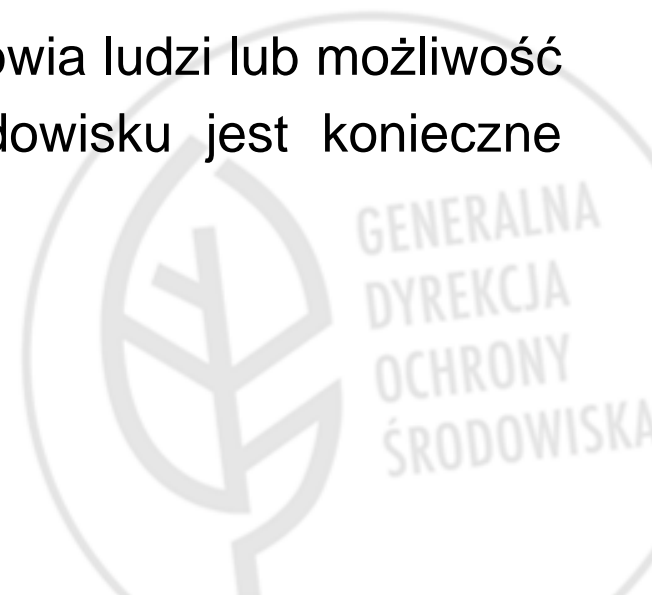
Jeżeli podmiot korzystający ze środowiska nie podejmie działań zapobiegawczych i naprawczych, organ ochrony środowiska, w drodze decyzji, nakłada na niego obowiązek przeprowadzenia tych działań.

Organ ochrony środowiska a działania zapobiegawcze i naprawcze

Organ ochrony środowiska podejmuje działania zapobiegawcze lub naprawcze, jeżeli:

- 1) podmiot korzystający ze środowiska nie może zostać zidentyfikowany lub nie można wszcząć wobec niego postępowania egzekucyjnego, lub egzekucja okazała się bezskuteczna;
- 2) z uwagi na zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi lub możliwość zaistnienia nieodwracalnych szkód w środowisku jest konieczne natychmiastowe podjęcie tych działań.

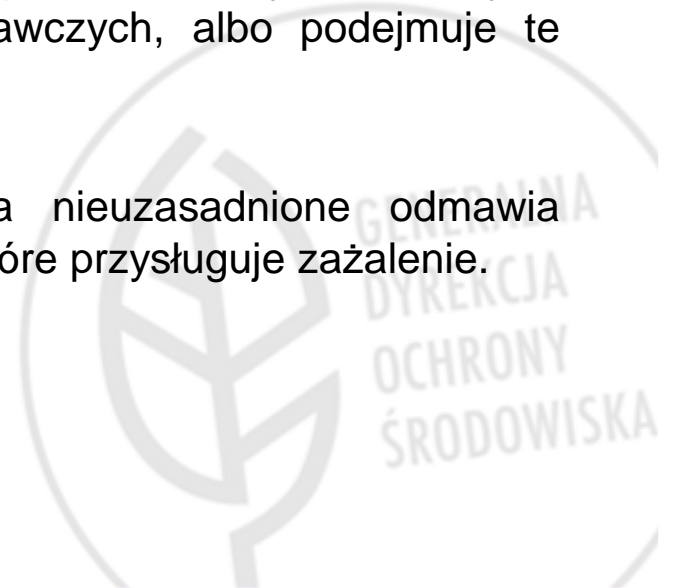
Zgłaszanie bezpośredniego zagrożenia szkodą w środowisku lub szkody w środowisku

Organ ochrony środowiska jest obowiązany przyjąć od każdego zgłoszenie o wystąpieniu bezpośredniego zagrożenia szkodą w środowisku lub szkody w środowisku.

Organ ochrony środowiska, uznając za uzasadnione zgłoszenie, postanawia o wszczęciu postępowania w sprawie wydania decyzji nakładającej obowiązek przeprowadzenia działań zapobiegawczych lub naprawczych, albo podejmuje te działania samodzielnie.

Organ ochrony środowiska uznając zgłoszenie za nieuzasadnione odmawia wszczęcia postępowania w drodze postanowienia, na które przysługuje zażalenie.

Art. 24 ust. 1, 5 i 7 ustawy szkodowej

Dziękuję za uwagę

Edyta Pomichowska

edyta.pomichowska@gdos.gov.pl

GENERALNA DYREKCJA OCHRONY ŚRODOWISKA
www.gdos.gov.pl

